

KANTELU

A on osoittanut oikeuskanslerille 19.3.2015 päivätyn kantelun, jossa hän kertoo pyytäneensä valtiovarainministeriöstä asiakirjaa, ”jolla he neuvottelee Suomen ja Espanjan välillä Verosopimuksesta 67/1968.” Pyytämäänsä asiakirjaa hän ei ole saanut. Vielä kantelija arvostelee valtiovarainministeriötä siitä, että hän ei ole ministeriöstä saanut pyytämäänsä ”kirjautumis- ja kotikunta-asiakirjaa”. Edelleen kantelijan käsityksen mukaan valtiovarainministeriö pyrkii ”maksattamaan” maistraatilta tilaamansa todistuksen kantelijalla.

Kantelija pyytää lisäksi oikeuskansleria toimittamaan hänelle ”Suomen Perustuslakiin ja Ihmisoikeuksiin perustuvan asiakirjan”, jolla hän ilmeisesti tarkoittaa väestörekisteriotetta, mistä ilmeni hänen kotipaikkansa ajalta 31.12.2005 – 31.12.2014.

SELVITYS

Valtiovarainministeriö on antanut kantelun perusteella selvityksen. Selvityksen jäljennös toimitetaan kantelijalle ohessa.

RATKAISU

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Valtiovarainministeriön selvitys

Asiakirjapyyntöön vastaaminen

Selvityksen mukaan asia on siirretty valtiovarainministeriöön 31.7.2013 Verohallinnon pyynnöllä avata keskinäinen sopimusmenettely Espanjan toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Valtiovarainministeriö on lähettänyt A:lle kirjeitse tiedon keskinäisen sopimusmenettelyn aloittamisesta. Samalla A:lle on selostettu Espanjan valtiolle lähetettävän kirjeen pääasiallinen sisältö. A on toimittanut valtiovarainministeriölle asiaan liittyviä tositteita 16.9.2013 ja 17.9.2013. Valtiovarainministeriö on lähettänyt 5.11.2013 Espanjaan kirjeen keskinäisen sopimusmenettelyn aloittamisesta. Kirjeeseen ei ole saatu vastausta. Valtiovarainministeriö on lähettänyt Espanjaan 17.2.2015 uuden kirjeen, jossa on pyydetty mm. vastausta aiempaan kirjeeseen.

A on mm. kirjeissään 2.2.2015 ja 3.2.2015 pyytänyt valtiovarainministeriöltä tietoa prosessin kestosta ja valtiovarainministeriön toimivallasta ja pyytänyt saada nähtäväkseen Espanjaan lähetetyn kirjeen. Valtiovarainministeriön kirjeessä 11.2.2015 A:lle on referoitu Espanjaan 5.11.2013 lähetetyn kirjeen sisältöä ja kerrottu perusteet, joilla valtiovarainministeriö on kieltäytynyt luovuttamasta kyseistä kirjettä.

Valtiovarainministeriö on antanut 13.5.2015 valituskelpoisen päätöksen, jossa on kieltäydytty luovuttamasta A:lle hänen pyytämänsä Suomen ja Espanjan välisten toimivaltaisten viranomaisten välistä kirjeenvaihtoa.

Valtiovarainministeriön menettely muutoin

Kanteluaineiston mukaan A on 18.2.2015 lähettänyt valtiovarainministeriön ylitarkastaja B:lle kirjeen, jossa A pyytää B:tä lähettämään itseään koskevan asiakirjan, josta ilmenisi häntä koskeva kirjautumiskunta tietyltä ajanjaksolta ja hänen kotikuntansa. Valtiovarainministeriön toimittamasta aineistosta ilmenee, että A on toimittanut B:lle helmi-maaliskuussa 2015 useita vastaavan sisältöisiä sähköpostiviestejä.

A:lle on jo 18.2.2015 vastattu, että verotuksellisesta asuinpaikasta todistuksen myöntää Verohallinto, kotipaikkatodistuksen myöntää maistraatti ja että valtiovarainministeriö ei voi kyseisiä todistuksia myöntää. A:lle on kerrottu samat seikat myös 20.2.2015. Tällöin A:lle on kerrottu lisäksi, että mikäli tämä haluaa valtiovarainministeriön toimivan asiassa jollain tavalla, kyseisiä todistuksia koskeva pyyntö siirretään verotoimiston ja maistraatin käsiteltäväksi. A on vastannut samana päivänä tarvitsevansa kyseiset asiakirjat. Hänelle ilmoitettiin 25.2.2015, että asiakirjapyyntö on välitetty verotoimistoon ja maistraattiin.

Arviointi

Asiakirjapyyntöön vastaaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 luvun 14 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15 §:n 3 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä.

Pykälän 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Pykälän 3 momentin mukaan jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on:

- 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy;
- 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi;
- 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä
- 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Pykälän 4 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Kun valtiovarainministeriö on saanut verosopimusta koskevan asiakirjapyynnön 2.2.2015 ja 3.2.2015 ja valtiovarainministeriö on ratkaissut asian 13.5.2015, ei julkisuuslain mukaista määräaikaa ole asian käsittelyssä noudatettu. Päätös on myös annettu vasta oikeuskanslerin selvityspyynnön jälkeen.

Valtiovarainministeriön menettely muutoin

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta.

Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

Hallintolain 21 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen, jolle on erehdyksestä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava asiakirjan lähettäjälle.

B on hallintolain mukaisen neuvontavelvollisuuden mukaisesti ensin ohjannut A:ta esittämään pyyntönsä Verohallinnolle ja maistraatille. Kun A on tämän jälkeen edelleen vaatinut B:tä toimittamaan hänelle kyseiset asiakirjat, on harkittavaksi tullut asiakirjapyynnön siirtäminen toimivaltaiselle viranomaiselle. B on tällöin tiedustellut A:n kantaa asiakirjapyynnön siirtämiseen. Hallintolaki ei edellytä asiakkaan kannan tiedustelemista tapauksessa, jossa tämä ilmeisen erehdyksen vuoksi on pyytänyt viranomaista käsittelemään sen toimivaltaan kuulumattoman asian, mutta erityisesti silloin, kun kyse on maksullisten suoritteiden tilaamisesta, pidän tätä hyvään hallintoon kuuluvan palveluperiaatteen mukaisena.

Kun A on vielä tämän jälkeen vaatinut B:tä toimittamaan hänelle kyseiset asiakirjat ja ilmoittanut ne ehdottomasti tarvitsevansa, on B siirtänyt A:n asiakirjapyynnön toimivaltaisen viran-

omaisten käsiteltäväksi. B on ilmoittanut asian siirrosta A:lle. A:lla on tämän jälkeen ollut halutessaan myös mahdollisuus olla itse yhteydessä Verohallintoon ja maistraattiin.

Johtopäätös ja toimenpide

Valtiovarainministeriö käsitteli kantelijan asiakirjapyyntöä runsaat kolme kuukautta ennen päätöksen antamista. Tästä syystä kiinnitän valtiovarainministeriön huomiota julkisuuslaissa säädettyyn asiakirjapyyntöä käsittelevään aikaan.

Muilta osin asiassa ei ole ilmennyt perusteltua syytä epäillä lain tai virkavelvollisuuksien vastaista menettelyä.

Saatan vielä kantelijan tietoon, että oikeuskansleri ei voi antaa väestörekisteriotetta tai muutaakaan muun viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa asiakirjaa.

Kantelun liitteet palautetaan ohessa kantelijalle.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Ruuskanen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
